

ODLING SKAPAR GEMENSKAP OCH TRYGGHET I BAGIS

2016-06-27

Av: Stockholmshem

Det är något med blommor, plantor och jord som är magiskt. Det för samman människor på ett sätt som få andra saker kan. I stadsdelsutvecklingsprojektet Bagarmossen Smartup har Stockholmshem tagit fasta på det och stöttar en mängd odlingsinitiativ i Bagarmossen – från små gårdsodlingar till större gemensamhetsodlingar. Här finns också barträdgården Sagojord, en pop-up-odling i centrum och en japansk trädgård för vila och meditation.

– När vi startade stadsdelsutvecklingsprojektet Bagarmossen Smartup – tillsammans för en levande stadsdel, gjorde vi en förstudie och fann tre huvudspår; stadsodling, levande centrum samt kreativitet och entreprenörskap, säger Tobias Lind, projektledare och verksamhetsutvecklare på Stockholmshem.

Odlingskulturen har länge varit levande i Bagarmossen, en stadsdel i södra Stockholm från 1950-talet med cirka 10 000 invånare. Innan projektet startade fanns här redan många gårdsodlingar. Staden hade tillsammans med boende skapat en skogsträdgård enligt konceptet *Agroforestry*, där ätliga växter planteras i olika skikt för att ge god avkastning och en naturlig trädgård. En boende i miljonprogramsområdet på Byälsvägen hade på eget bevåg anlagt en japansk trädgård och Stockholmshem hade stöttat det hyresgästinitiativ som ligger bakom den fina pedagogiska barträdgården [Sagojord](#).

Silvana och Annica bidrar till biologisk mångfald på Byälsvägen.

– Odlingsintresset är verkligen något att bygga på, säger Tobias Lind. Han betonar vikten av att ta tillvara på boendes och lokala aktörers engagemang kring odling. Det är en bra metod för att bidra till ökad gemenskap i ett grannskap. Hemligheten enligt Tobias är att finnas på plats, lyssna på de boende och ha en öppen kommunikation kring både möjligheter och begränsningar.

– Det är också viktigt att initiativen ska överleva, därför ger vi i första hand stöd på annat sätt än genom ekonomiska bidrag. Det kan handla om att sammanföra lokala aktörer, sponsra uppbyggnad av en hemsida eller att marknadsföra aktiviteter och events som boende och lokala aktörer genomför, säger Tobias. Drivet och långsiktigheten ligger i att våra hyresgäster och andra lokala aktörer själva har engagemang och hittar modeller som gör att initiativen lever vidare, även när Stockholmshems projekt är slut.

Från Sagojord till grön gatufest

I centrum för många av odlingsinitiativen står miljonprogramsområdet Byälsvägen. Här har odlingen haft en viktig roll för boendeengagemanget såväl som för en bättre boendemiljö. Att vandra längs med Byälsvägen är en inspirerande upplevelse då det kryllar av odlingar, allt från enstaka blomkrukor till större odlingslotter. I dagsläget närmare bestämt 250 odlingar.

En av de större odlingsplatsningarna på Byälsvägen är Trädgården Sagojord som skapades av en hyresgäst och med stöd av Stockholmshem. Sagojord består av en lekstuga omgiven av frukt- och bärträd samt växtlighet av olika slag, allt från vackra blommor till örter och en läkeväxtrabbat. Det är en liten oas dit boende såväl som förskolegrupper kommer för att lära sig om växter eller för att leka och vila.

”Drivet och långsiktigheten ligger i att våra hyresgäster och andra lokala aktörer själva har engagemang och hittar modeller som gör att initiativen lever vidare”

– Vi såg att det fanns ett särskilt stort intresse på Byälsvägen för odling, berättar Tobias Lind. Därför anlät vi en odlingsexpert som bor i Bagarmossen och erbjöd en odlingskurs för de boende. Det var väldigt uppskattat och kursen i sin tur ledde till att det blev en odlingsgrupp som ville ordna ”Bagis gröna gatufest”. Vi stöttade idén och lånade ut ett startbidrag samt fixade med tält och affisch.

Gatufesten hölls i augusti 2015 och blev en succé med visningar av trädgården, loppis och internationell kakbuffé. Den japanska trädgården som nu hade tagits över av en nybildad förening erbjöd meditationsstund i grönskan. Även i år, den 28 augusti, kommer en gatufest att ordnas. Målet är att det ska bli en tradition. Och alla är välkomna.

Gemensamhetsodling för ökad trygghet

I ett bostadsområde nära Bagarmossen centrum med hyreshus från 1950-talet, visade en kartläggning (Emo-mapping), att flera boende kände sig otrygga på gården. Samtidigt fanns det boende som ville utveckla platsen och börja odla där.

På Lillåvägens gemensamhetsodling möts människor över generationsgränserna.

– De hade flera idéer för sin gård och ville gärna plantera ätbara saker, berättar Tobias Lind som tillsammans med Stockholmshems lokala förvaltare bestämde sig för att agera. Några skadade träd sågades ner och återanvändes till bänkar och det hela ramades in med bärbuskar och kryddor. Blommor och växter planterades och odlingslådor ställdes ut. En ljummen vårkväll invigdes odlingen. Ett 30-tal boende i olika åldrar deltog och fick egna lådor att odla i.

– Det hela ledde till en mycket bra dialog med hyresgästerna och inför en kommande fasadrenovering av deras hus hoppas vi kunna fortsätta den goda dialogen, säger Tobias.

Badkarsodling för att förändra en plats

Mitt i Bagarmossen centrum står en bouleplan som aldrig används, det är en ganska trist och ödlig plats.

– Den här platsen har stor potential att bli något annat – en bra mötesplats för Bagisborna, säger Tobias Lind, som tror att odling och andra aktiviteter kan förändra platsens karaktär. Därför har han och Stockholmshems förvaltare gjort ett test i form av en badkarsodling. En dag i juni tog de dit två badkar och fyllde dem med jord och blommor samtidigt som de bjöd in boende att delta.

Genom att använda badkar vill Tobias Lind dels signalera återbruk, det är ju uttjänta badkar från Stockholmshems lägenheter, dels vill han på ett humoristiskt sätt väcka nyfikenhet för platsen.

Badkarsodling i centrum engagerar alla.

Snart kommer det att hända mer i centrum och på den gamla boulevanan, i sommar blir det muralmåleri och skulpturer tillsammans med stadsdelens sommarjobbade ungdomar, *Kulturskolan Stockholm* och projektet *Unga berättar*.

– Jag hoppas att det kan fortsätta hända ännu mer saker här på sikt, kanske en gemensamhetsodling också.

De boende som deltar i badkarsplanteringen instämmer och vill gärna delta i kommande odlingsprojekt.

Odling för lokal matförsörjning, trygghet och gemenskap

Att odla för ökad trivsel och en mer hållbar och lokal matproduktion är en viktig del i Smartups arbete, men det handlar också om att stärka den sociala hållbarheten.

– Du ska inte behöva bo i villa för att odla. Vi vill att alla som är hyresgäster hos Stockholmshem ska kunna få en odlingsplätt, säger Tobias Lind. För att det ska fungera bra i längden skriver vi brukaravtal med de boende som odlar. Där regleras rättigheter och skyldigheter. Vi ser också tydligt att Stockholmshems satsningar på odling har ökat kontakten mellan grannar i området. År 2014, innan projektet startade uppgav 84% i våra kundundersökningar att de har god kontakt med grannarna. År 2015 hade 89% god kontakt med grannarna och målet inom ramen för projektet Bagarmossen Smartup är 90%. Och vi är på god väg att nå dit.

Fakta: Gröna projekt i Bagis

- Bagis gröna gatufest: Söndag den 28 augusti ordnar boende på Byälsvägen "Bagis gröna gatufest" med visning av odlingar, loppis, kakbuffé med mera.
- Gemensamhetsodling på Lillåvägen: Tillsammans med hyresgästerna har Bagarmossen Smartup ordnat en gemensamhetsodling som har skapat ett tryggare kvarter.
- Hundratals småodlingar: Stockholmshem stöttar gårdsodlingar och det finns ca 250 stycken runt om i Bagarmossen.
- Japanska trädgården: Via ett brukaravtal har boende ordnat en japansk trädgård vid Byälsvägen.
- Bikupor: Stöd till lokala biodlare.
- Läs mer om projektet här: www.bagarmossensmartup.se